

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Examen Confessariorum Repetitum

Schoonaerts, Gregor

Coloniæ Agrippinæ

VD18 14542323-001

Caput I. De Justitia, & Jure generatim, Dominio Clericorum, &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41226

TRACTATUS
DE
JURE, ET JUSTITIA.
CAPUT PRIMUM.

De Justitia, & Jure generatim, Dominio Clericorum &c.

Justitia, prout est virtus particularis, & una ex quatuor Cardinalibus, definitur communiter: *Perpetua, & constans voluntas jus suum cuique tribuendi.*

Justitia dividitur in commutativam & distributivam. Prior est, quæ inter datum, & acceptum, puta mercem, & pretium, spectat equalitatem. Posterior respicit communitatem, quatenus in illa pro merito distribui facit favores, & onera, attentâ sc. proportione inter res, quæ distribuuntur, & conditione personarum, quas distributio respicit.

Per jus intelligitur, *potestas legitima* (sive à lege concessa) *rem, vel functionem, aut quasi functionem obtinendi.*

Famosior juris divisio est, in *ius ad rem, & ius in re.* Jus ad rem est, *quod actionem non tribuit in ipsam rem, sed in personam tantum*, ut nempe rem illam faciat nostram. Hoc jus habet promissarius ad rem promissam, priusquam sit facta traditio. *Jus in re*, quod perfectum etiam dicitur,

ur, est illud, quod tribuit actionem in ipsam rem ubicumque existentem. Hoc habet emptor, dum res ei tradita est.

Dominium definitur, *jus, vel facultas disponendi de rebus tamquam suis, quantum lege permittitur*. Dividitur in *directum, & utile*. *Directum* est, quando quis disponere potest de ipsa re, sed non de illius emolumentis, seu fructibus. Tale habet Princeps in feuda, quæ alteri collata sunt. *Utile* seu *indirectum* habet ille, qui disponere potest de emolumentis rei, sed non de illius substantia: tale habet, qui possidet feuda.

1. Requiritur ne ad dominium facultas disponendi de re in omnem usum?

R. Neg. Nam pupillus verum habet suarum rerum dominium, quas tamen juxta leges alienare non sinitur.

2. An filii familias nondum emancipati habeant dominium?

R. 1. Si sint bona *castrensia*, quæ acquirunt ex militia sacra, vel togata, ut ex *Beneficio Ecclesiastico, vel advocatura &c.* respectu illorum habent verum dominium, & liberam dispositionem.

R. 2. Si bona sint *profectitia*, quæ nempe à Patre vivo procedunt, vel ratione patris proximè, & principaliter dantur, horum dominium integrè penes patrem est.

R. 3. Si bona sint *adventitia*, quæ non à patre, sed aliundè obveniunt, dominium est penes filium, communiter tamen administratio est

penes patrem, sed in his, & similibus, locorum attendenda consuetudo, & filiorum qualitas &c.

Excipiuntur Casus, in quibus & usus fructus penes filios est, & administratio: 1. Si pater isti renuntiet. 2. Si bona filiis relinquuntur, eâ lege, ne usus fructus Patri accrescat. 3. Si Pater ob crimen V. G. hæresim usu fructu privetur.

3. An Religiosi sint capaces domini?

R. 1. Religiosi in particulari solemni paupertatis voto obstricti omnis prorsus domini, & proprietatis rerum temporalium sunt incapaces.

R. 2. Religiosi, qui tantum simplex paupertatis votum emiserunt, ut sunt Patres Societatis ante tertiam professionem, dominium, & proprietatem rerum suarum retinent, verumtamen in dispositione rerum suarum ita dependent à Superiorum arbitrio, ut validè quidem, sed tamen illicitè absque eorum consensu de illis disponant.

R. 3. Religiosi quicumque aliquarum rerum jus habent strictum V. G. ad famam, ad electionem tam activam, quàm passivam, quia in professione jus ad famam non abdicarunt.

Attendere debent Superiores, quòd sub peccato mortali teneantur tueri famam subditorum in materia gravi, non tantum in communi, sed & cujuslibet in particulari contra quoscunque: proindè Superior audiens adulatores, vel ipse apud altiorem Superiorem inter adulandum seu falsa crimina, seu vera, sed

sed occulta contra charitatis ordinem, nè alter promoveatur &c. propalans, peccat mortaliter.

R. 4. Inhabilitatem ad dominia rerum temporalium, sicut & ad matrimonium contrahit Religiosus in particulari.

R. 5. Religiosi in communi (exceptis Francisca- nis strictioris observantiæ) habent dominium rerum temporalium, & non meram admini- strationem. Constat ex Trid. sess. 25. c. 3. ubi permittitur, ut Religiosi possideant bona, etiam immobilia in communi, & redditus di- cuntur proprii Monasteriis.

4. *Quorum bonorum Clerici sunt Domini?*

Pro hoc notandum 1. quòd non agamus de Clericis, qui per votum paupertatis ad exem- plum, & regulas Apostolorum omnibus re- nuntiabant, quales erant omnes initio nascentis Ecclesiæ, ut patet ex caus. 12. can. *Dilectissimi* &c. sed de Clericis modernis, qui Divino mancipantur obsequio cum stipendio.

Notandum 2. quòd triplicia possint esse Cle- ricorum bona, *patrimonialia, quasi patrimonialia, Ecclesiastica, seu Sacra.*

Patrimonialia sunt, quæ Clerici aliter, quàm per functionem sacram acquirunt, V. G. ex testamento, donatione &c.

Quasi patrimonialia sunt illa, quæ Clerici obtinent præcisè ratione alicujus functionis Ecclesiasticæ, non autem ratione beneficii, V. G. quæ dantur in sustentationem, aut stipen- dium laboris præstiti, ut Concionis, lectionis Sacri, &c.

Purè

Purè Ecclesiastica sunt, quæ præcisè titulo Ecclesiastici beneficii obveniunt, ut proventus ex Canonicatu &c. His positis

- R. 1. Clerici sunt absoluti Domini bonorum patrimonialium, & quasi patrimonialium. Hoc apud omnes certum est, & nullâ Lege prohibetur.
- R. 2. Clerici quantumcunque divites possunt se sustentare similibus bonis quasi patrimonialibus, nec tenentur strictè patrimonialia impendere suæ sustentationi.
- R. 3. Non sunt tamen Domini bonorum immobilium strictè beneficialium, quia Ecclesia nullum eis jus tribuit, nisi in fructus bonorum ejusmodi: hinc omnes alienationes talium bonorum habentur ut irritæ, & nullæ, ut insinuatur Can. *Non liceat.* caus. 12. q. 1.
- R. 4. Clerici beneficiati, quamvis divites, habent plenum & absolutum dominium respectu portionis fructuum per se ad sustentationem necessariam; quia Clerici possunt, pro ut voluerint, & quibus, de patrimonialibus, & quasi patrimonialibus, licitè, & liberè disponere. Constat ex Cap. *Relatum.*
5. *An Clerici sint ita Domini fructuum strictè beneficialium, quin superflua ad honestam sustentationem, suoque statui congruentem non teneantur pauperibus erogare, vel in pias causas expendere, non tantùm ex charitate, sed etiam ex justitia, ideoque si in profanos usus expendierint, vel consanguineis donaverint, (nisi fortè in piam*

*causam, vel ad sublevandam eorum inopiam)
an ad restitutionem teneantur? &c.*

- R. Eos obligatos esse ex justitia: beneficiati enim non habent jus nisi ad honestam sustentationem, ut qui servit Altari, de Altari vivat; ergo quidquid est extra sustentationem, est extra illud jus. Constat ex Epistola S. Bernardi ad quemdam Canonicum Lugdunensem: *Quidquid præter necessarium victum, & simplicem vestium de Altario retines, tuum non est, rapina est.*
6. An Clerici ex patrimonio divites, reservatis patrimonii bonis, sine injustitia vivere possint ex bonis Ecclesiæ? &c.
- R. Aff. *Quis enim militat suis stipendiis unquam?*
1 Cor. 3.

A P P E N D I X

De pensionibus Ecclesiasticis.

PENSIO hæc sumitur pro jure percipiendi fructus ex beneficio alieno, & ille, cui istud competit, dicitur pensionarius.

Triplex est: Alia datur Laicis pro ministerio temporali, V. G. Regi, vel Duci Ecclesiam armis defendenti. Alia propter Officium Spirituale, V. G. Concionatori propter conciones &c. Alia propter resignationem, vel cessionem beneficii, ut si quis resignet, vel permutet beneficium cum altero, vel cedat jus probabile, quod habet ad beneficium, retento jure ad partem fru-

fructuum illius. Quæstio potissimum movetur de pensionibus tertii generis.

1. Tales pensiones creari nequeunt propria partium autoritate, tum quia non pertinet ad privatos gravare beneficia Ecclesiastica, & eis annexa jura quodammodo separare, vel mutilare: tum quia omnis privata pactio circa res spirituali annexas, ut sunt beneficia, vel præbendæ &c. prohibita est velut Simoniaca, ut habetur Cap. *Quæsum.* De rerum permutatione.

2. Tales pensiones certis casibus licitæ sunt, interveniente justâ causâ, & superioris autoritate.

Ratio petitur 1. ex praxi Ecclesiæ. 2. Ex eo, quod Pontifex, & in casibus quibusdam Episcopus possit separare ex legitima causa partem juris ad fructus temporales à titulo beneficii, eamque in alium transferre.

Dicitur *ex legitima causa*, quia si hæc non adsit, non habetur justus titulus ad percipiendam pensionem etiam de consensu Papæ, quippe qui potestatem accepit non in destructionem, sed ædificationem. Ex dictis

Collige 1. Beneficii sub pensione resignationem non esse semper illicitam, quando resignans habet aliunde sustentationem: quia potest eo non obstante adesse justa causa ad percipiendam pensionem, ut si pensionarius in publicam Ecclesiæ utilitatem laboret: & ita excusari possunt Professores Academici, dum Canonicatum per Universitatis privilegia acquisitum abdicant, etiam si

vel

vel ex patrimonio, vel ex fundatione Collegiorum, quæ subinde moderantur, sustententur: nam qui in publicam Ecclesiæ utilitatem laborant, digni sunt, qui Ecclesiæ stipendiis alantur. Hac etiam ratione Cardinales in Ecclesiæ regimine Pontifici assistentes Ecclesiasticis gaudent pensionibus.

Collige 2. Beneficii sub pensione resignationem esse licitam, quando resignans abdicat suum beneficium, quia Ecclesiæ Dei amplius servire non potest, & interim indiget pensione ad vitæ sustentationem: quia æquitas postulat, ut ministris Ecclesiæ subveniatur, dum amplius servire nequeunt.

Collige 3. Ex causa legitima, qualis est oportunitas Deo melius serviendi, licitum esse permutare Beneficia cum pecuniaria pensione inæqualitatis fructuum, quando beneficium tenuius non sufficit ad congruam sustentationem, quia par est Ecclesiæ ministros, quamdiu servire pergunt, plenâ sustentatione semel habitâ non privari.

CAPUT II.

De Dominio Secularium.

§. I. *Quomodo acquiratur Dominium per venationem, & aucupium?*

Nota 1. Aliqua animalia esse suâ naturâ fera, & silvestria, ut lepores, perdices &c. aliqua mansueta, ut oves, boves, equi &c.

Nota